

Let op: de oorspronkelijke versie van deze pagina ([es](#)) is onlangs gewijzigd.

Spaans

Aan de vertaling in het Nederlands wordt momenteel gewerkt.

Swipe to change

## Nationale rechtssystemen

Spanje

Op deze pagina vindt u een algemeen overzicht van de organisatie van de rechtbanken in Spanje.

### Organisatie van justitie. Rechterlijk systeem.

#### Rechtspraak

Wanneer we kijken naar de huidige rechtssystemen, beantwoordt het Spaanse stelsel aan de kenmerken van het zogeheten continentale model.

De belangrijkste kenmerken van dit model zijn:

scheiding tussen de publieke en de particuliere sector van het rechtssysteem, en de algemene onderverdeling daarvan in rechtsgebieden voor grondwettelijke, strafrechtelijke, administratieve, civiele, sociale, handels-, belasting- en procesaangelegenheden;

het primaat van de wet en het geschreven recht, binnen het in het burgerlijk wetboek omschreven systeem van rechtsbronnen, te weten de wet, de gewoonte en de algemene rechtsbeginselen;

een hiërarchische organisatie van de rechterlijke macht met een systeem van beroepsprocedures.

#### Soorten rechtbanken – korte beschrijving

De Spaanse grondwet van 1978 bepaalt dat Spanje moet worden ingericht als een sociale en democratische rechtsstaat die als hoogste waarden van de rechtsorde de vrijheid, de gerechtigheid, de gelijkheid en het politiek pluralisme bevordert.

De grondwet is gebaseerd op de onverbreekelijke eenheid van de Spaanse natie, het gemeenschappelijke en ondeelbare vaderland van alle Spanjaarden, en erkent en garandeert het recht op autonomie van, en de solidariteit tussen, de nationaliteiten en de regio's die ervan deel uitmaken.

Hoofdstuk VI van de grondwet is gewijd aan de rechterlijke macht, en in artikel 117 wordt verklaard dat het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht de basis van de organisatie en de werking van de rechtbanken is.

Al deze beginselen liggen ten grondslag aan de organisatie van de rechtbanken in Spanje en komen tot uitdrukking in het bestaan van één rechterlijke macht bestaande uit één enkel korps van rechters en magistraten, dat de gewone rechterlijke macht vormt.

Er bestaan talrijke rechtbanken, die het werk verdelen op basis van criteria waarmee de bevoegdheid wordt bepaald: onderwerp, in het geding zijnde bedrag, persoon, functie of grondgebied, want de eenheid van de jurisdictie is niet strijdig met het bestaan van verschillende organen met verschillende bevoegdheden.

Om als gewoon te worden aangemerkt moet een gerechtelijk orgaan zijn gereguleerd door de Organieke Wet op de rechterlijke macht, conform artikel 122 van de Spaanse grondwet van 1978.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen drie fundamentele aspecten:

het territoriale aspect;

het verschil tussen enkelvoudige en meervoudige rechtspraak;

de jurisdictie.

#### Het territoriale aspect

Volgens de toelichting bij de Organieke Wet op de rechterlijke macht 6/1985 van 1 juli 1985 is de staat voor gerechtelijke doeleinden **territoriaal** georganiseerd in gemeenten, arrondissementen (*partidos*), provincies en autonome gemeenschappen, waarover rechtsbevoegdheid wordt uitgeoefend door kantongerechten (*Juzgados de Paz*), rechtbanken van eerste aanleg en instructie (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), bestuursrechtbanken (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), sociale rechtbanken (*Juzgado de lo Social*), rechtbanken die toezien op de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), jeugdrechtbanken (*Juzgados de Menores*), provinciale rechtbanken (*Audiencias Provinciales*) en de arrondissementsrechtbanken (*Tribunales Superiores de Justicia*). De volgende instanties hebben jurisdictie op het gehele grondgebied van Spanje: het nationale gerechtshof (*Audiencia Nacional*), het hooggerechtshof (*Tribunal Supremo*), de centrale gerechten van instructie (*Juzgados Centrales de Instrucción*) en de centrale gerechten voor bestuursrechtelijke zaken (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*).

Het verschil tussen enkelvoudige en meervoudige rechtspraak

In alle rechtbanken wordt recht gesproken door één rechter, behalve in het hooggerechtshof, het nationale gerechtshof, de arrondissementsrechtbanken en de provinciale rechtbanken.

Het **hooggerechtshof** bestaat uit de voorzitter, de voorzitters van de kamers (*presidentes de sala*) en de magistraten (*magistrados*) die krachtens de wet aan elk van de kamers zijn verbonden. Het hooggerechtshof telt vijf kamers: een civiele, een strafrechtelijke, een bestuursrechtelijke, een sociale en een militaire kamer.

Het **nationale gerechtshof** (*Audiencia Nacional*) bestaat uit een voorzitter, de voorzitters van de kamers en magistraten die krachtens de wet zijn verbonden aan elk van de kamers (de kamer van beroep en de kamers voor het strafrecht, bestuursrecht en arbeidsrecht).

De **arrondissementsrechtbanken** (*Tribunales Superiores de Justicia*) bestaan uit vier kamers (civiel, strafrechtelijk, bestuursrechtelijk en sociaal). Ze bestaan uit een voorzitter, die ook voorzitter van de civiele kamer en de strafkamer is, de voorzitters van de overige kamers en de magistraten die krachtens de wet aan elk van de kamers zijn verbonden.

De **provinciale rechtbanken** (*Audiencias Provinciales*) bestaan uit een voorzitter en twee of meer magistraten. De provinciale rechtbanken behandelen civiele en strafzaken en kunnen afdelingen met dezelfde samenstelling hebben.

#### Secretariaat van de rechtbank

De Organieke Wet op de rechterlijke macht definieert het secretariaat van de rechtbank (*Oficina Judicial*) als een administratieve organisatie die fungeert als ondersteuning voor het juridische werk van rechters en rechtbanken.

Het is opgezet om de efficiëntie, doeltreffendheid en transparantie van gerechtelijke procedures te verbeteren, de afhandeling van zaken te stroomlijnen en samenwerking en coördinatie tussen de verschillende administratieve afdelingen te bevorderen. De lancering van dit secretariaat is derhalve bedoeld om bij

te dragen aan het streven om een hoogwaardige publieke dienstverlening te waarborgen, die dicht bij de burgers staat en overeenstemt met constitutionele waarden alsmede de daadwerkelijke behoeften van burgers.

Het is een nieuw organisatie-model dat moderne managementtechnieken introduceert op basis van een combinatie van verschillende administratieve eenheden: eenheden die voor juridische procedures directe ondersteuning leveren die gelijkwaardig is aan die voor de vroegere *juzgados* en waarbij de rechter wordt ondersteund bij zijn gerechtelijke taken, en gewone procedurele diensten die worden verricht door griffiers (*Secretarios Judiciales*), die beslissingen nemen ten aanzien van en verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van alle taken die niet strikt juridisch van aard zijn, zoals het in ontvangst nemen van documenten, het behandelen van dagvaardingen, het ten uitvoer leggen van beslissingen en niet-gerechtelijke procedures (handhaving), het ontvankelijk verklaren van verzoeken om het aanhangig maken van rechtszaken, het verzorgen van de kennisgeving aan partijen en het corrigeren van procedurele fouten enz.

Er zijn drie soorten gewone procedurele diensten:

gewone algemene dienst

gewone zaakbeheerdienst

gewone handhavingdienst

Het nieuwe organisatie-model is in november 2010 in Burgos en Murcia gelanceerd. In februari 2011 is een secretariaat van de rechtbank ingesteld in Cáceres en Ciudad Real, en in juni 2011 in Leon, Cuenca en Mérida. In 2013 zal er ook in Ceuta en Melilla een secretariaat van de rechtbank komen. Dit model bestaat naast het vroegere model voor de rechterlijke organen (*juzgados* en *tribunals*), dat nog steeds bestaat in de rest van Spanje.

#### **De jurisdictie**

Naast het territoriale aspect zijn de onderwerpen of aangelegenheden die in rechtszaken aan bod komen van verschillende aard; zij worden behandeld door **vier soorten rechtbanken**:

**Civiele rechtbanken**: zij behandelen geschillen waarvan de behandeling niet uitdrukkelijk aan een andere soort rechtbank is toegewezen. Deze rechtbanken kunnen derhalve als gewone rechtbanken worden beschouwd.

**Strafrechtbanken**: strafrechtelijke zaken en procedures moeten door strafrechtbanken worden behandeld. Binnen het Spaanse rechtstelsel is het echter mogelijk om een civiele zaak die voortvloeit uit een strafbaar feit tegelijk met de strafzaak aanhangig te maken. In een dergelijk geval bepaalt de strafrechter de hoogte van de schadevergoeding voor de als gevolg van het delict of de overtreding geleden schade.

**Bestuursrechtbanken**: zij toetsen de wettigheid van de handelingen van overheidsinstanties alsmede financiële vorderingen die tegen hen worden ingesteld.

**Sociale rechtbanken**: zij beslissen over arbeidsrechtelijke vorderingen in verband met hetzij individuele conflicten tussen werknemer en werkgever naar aanleiding van een arbeidscontract hetzij collectieve loononderhandelingen, evenals vorderingen op het gebied van de sociale zekerheid of tegen de staat wanneer deze krachtens de arbeidswetgeving aansprakelijk is.

Naast deze vier soorten rechtbanken zijn er ook **militaire rechtbanken** in Spanje.

De militaire rechtbanken vormen een uitzondering op het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht.

#### **Raadpleeg voor meer informatie het onderdeel over gewone rechtbanken in Spanje.**

In Spanje bestaan er geen buitengewone rechtbanken, **maar wel zijn er binnen de genoemde juridische systemen gespecialiseerde rechtbanken in het leven geroepen voor bepaalde onderwerpen. Voorbeelden zijn de rechtbanken die met name zaken behandelen betreffende geweldpleging tegen vrouwen, toezicht op de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen en minderjarigen. Dit zijn gewone, maar in bepaalde onderwerpen gespecialiseerde rechtbanken.**

**Zie voor meer informatie het onderdeel over gespecialiseerde rechtbanken in Spanje.**

#### **Hiërarchie van de rechtbanken**

De mogelijkheid van het instellen van beroep betekent dat de rechtbanken in het kader van beroepszaken hiërarchisch geordend zijn.

Of en bij welke rechtbank beroep kan worden ingesteld, is afhankelijk van de desbetreffende voorschriften binnen het Spaanse rechtstelsel. **Zie voor meer informatie het onderdeel over gewone rechtbanken in Spanje.**

#### **Juridische gegevensbanken**

##### **Zijn de gegevensbanken gratis toegankelijk?**

Ja, de gegevensbanken zijn gratis toegankelijk.

##### **Korte samenvatting van de inhoud**

Gegevensbanken met betrekking tot wetgeving. [Staatsblad van Spanje](#).

Gegevensbanken met betrekking tot jurisprudentie. [Centrum voor gerechtelijke stukken](#).

#### **Links**

##### **ALGEMENE RAAD VOOR DE RECHTERLIJKE MACHT**

Laatste update: 12/03/2019

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.